

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 556/2015-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti TARQUS, s. r. o., Imatra 2445/1, Zvolen, zastúpenej advokátkou JUDr. Evou Krchňavou, Advokátska kancelária, Rudlovska cesta 47, Banská Bystrica, pre namietané porušenie čl. 20 ods. 1 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica a jeho uznesením č. k. 1 K 76/2013-226 z 23. mája 2014, postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici a jeho uznesením sp. zn. 43 CoKR 26/2014 zo 14. augusta 2014, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho uznesením sp. zn. 5 Obdo 55/2014 z 27. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti TARQUS, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. apríla 2015 doručená sťažnosť spoločnosti TARQUS, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie čl. 20 ods. 1 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) a jeho uznesením č. k. 1 K 76/2013-226 z 23. mája 2014, postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) a jeho uznesením sp. zn. 43 CoKR 26/2014 zo 14. augusta 2014, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a jeho uznesením sp. zn. 5 Obdo 55/2014 z 27. novembra 2014. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 31. marca 2015.

Zo sťažnosti vyplýva, že na návrh spoločnosti Waldviertler Sparkasse Bank AG, Sparkassenplatz 3, Zwettl, Rakúska republika (ďalej len „navrhovateľka“), bol uznesením okresného súdu č. k. 1 K 76/2013-226 z 23. mája 2014 vyhlásený konkurz na majetok sťažovateľky. Navrhovateľka v návrhu uviedla, že má voči sťažovateľke splatnú pohľadávku vo výške 1 196 529,12 €, ako aj vo výške 1 808,88 Kč. Úpadok sťažovateľky preukazovala existenciou ďalších veriteľov. Navrhovateľka tiež tvrdila, že jej pohľadávku sťažovateľka uznala vykonateľnou notárskou zápisnicou sp. zn. N 181/2008, Nz 17440/2008, NCR1s 17266/2008 z 25. apríla 2008 (ďalej len „notárska zápisnica“), ktorú spísala notárka JUDr. Anna Máčajová.

Sťažovateľka popierala nárok navrhovateľky ako svojho veriteľa, popierala účinnosť notárskej zápisnice a namietala nedostatok aktívnej legitimácie navrhovateľky. Sťažovateľka tvrdila, že navrhovateľka nie je jej veriteľkou a nemá voči nej tvrdené splatné pohľadávky. Uvedená pohľadávka mala predstavovať nesplatenú časť úveru a úrokov poskytnutých navrhovateľkou sťažovateľke na základe zmluvy o úvere zo 16. apríla 2008 v znení dvoch dodatkov. Úver sa mal stať splatným na základe odstúpenia navrhovateľky od úverovej zmluvy, k čomu malo dôjsť 28. mája 2010, avšak podľa názoru sťažovateľky odstúpením od úverovej zmluvy táto nezanikla, pričom otázka trvania úverového zmluvného vzťahu je predmetom konania vedeného Okresným súdom Zvolen pod sp. zn. 14 C 1/2013, kde sťažovateľka žiada určiť, že zmluva o úvere trvá a nezanikla odstúpením navrhovateľky od zmluvy 28. mája 2010.

Ďalej sťažovateľka tvrdí, že navrhovateľka nemá voči nej splatné pohľadávky v uplatnených sumách. Pohľadávka vo výške 1 196 529,12 € mala predstavovať nesplatenú časť úveru a úrokov poskytnutých sťažovateľke, pričom pohľadávka sa mala stať splatnou odstúpením navrhovateľky od úverovej zmluvy s účinnosťou od 7. júna 2010. V konaní vedenom Okresným súdom Zvolen pod sp. zn. 14 C 1/2013 sa sťažovateľka domáha určenia, že zmluva o úvere trvá a že odstúpením od zmluvy nezanikla.

V konaní o vyhlásenie konkurzu sťažovateľka tvrdila, že pohľadávka navrhovateľky vyčíslená ku dňu odstúpenia od zmluvy nie je splatná, pretože odstúpenie navrhovateľky od úverovej zmluvy je neplatné. Sťažovateľka v konaní namietala aj výšku pohľadávky navrhovateľky. Preto spornou je tak výška pohľadávky, ako aj jej splatnosť. Sporná je aj platnosť uznania dlhu na základe exekučného titulu, ktorým je notárska zápisnica. Uznesením Okresného súdu Zvolen č. k. 10 Er 4/2012-17 z 9. októbra 2012 bola zmietnutá žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie na základe notárskej zápisnice. Okresný súd Zvolen dospel k záveru, že uznanie dlhu obsiahnuté v notárskej zápisnici nie je platným úkonom, čo viedlo k zamietnutiu žiadosti o udelenie poverenia exekútorovi. Toto uznesenie bolo uznesením krajského súdu sp. zn. 41 CoE 97/2013 z 20. augusta 2013 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie, avšak toto ďalšie konanie bolo zastavené z dôvodu vyhlásenia konkurzu na majetok sťažovateľky.

Napriek načrtnutému stavu (ako to už bolo uvedené) okresný súd konkurz vyhlásil.

Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu č. k. 1 K 76/2013-226 z 23. mája 2014 odvolanie, v ktorom namietala nepreskúmateľnosť uznesenia, jeho rozpor so zákonom a so zisteným skutkovým stavom, ale aj odňatie možnosti konať pred súdom. Podľa názoru sťažovateľky sa okresný súd jej námietkami nezaoberal vrátane námietky nedostatku aktívnej legitímácie navrhovateľky a námietky spornosti pohľadávky. Z uznesenia nevyplýva, prečo bola pohľadávka navrhovateľky považovaná za nespornú a jej aktívna legitímácia považovaná za preukázanú.

Nepreskúmateľnosť uznesenia sama osebe znamená odňatie práva účastníka konať pred súdom. K odňatiu možnosti konať pred súdom však došlo aj tým, že okresný súd vychádzal z dôkazov, ktoré navrhovateľka predložila po poslednom pojednávaní konanom 3. marca 2014, a to bez toho, aby sťažovateľku s týmito dôkazmi oboznámil. Pritom uznesením okresného súdu vyhláseným na tomto pojednávaní bolo pojednávanie odročené na účely „*vykonania dokazovania dotazom na Daňový úrad Zvolen za účelom zistenia splatnosti pohľadávky úpadcu k dátumu podania návrhu a následne vytýči termín pre účely ďalšieho overovania platobnej schopnosti úpadcu*“. Z uvedeného dôvodu sťažovateľka nenahliadla do spisu, či neboli doručené nejaké ďalšie dôkazy, a dôvodne očakávala predvolanie na ústne pojednávanie, ktoré však okresný súd nezvolal a po doručení dokladov z Daňového úradu Zvolen vo veci rozhodol bez toho, aby s týmito dôkazmi oboznámil sťažovateľku tak, aby sa k nim mohla vyjadriť ešte pred rozhodnutím.

Uznesením krajského súdu sp. zn. 43 CoKR 26/2014 zo 14. augusta 2014 bolo uznesenie okresného súdu potvrdené. Podľa krajského súdu navrhovateľka preukázala svoje oprávnenie podať návrh na vyhlásenie konkurzu, pretože sťažovateľka nebola schopná platiť dlh z úverovej zmluvy. Základ aj výšku pohľadávky preukázala navrhovateľka notárskou zápisnicou a v nej obsiahnutým písomným uznaním dlhu. Krajský súd považoval navrhovateľku za veriteľa sťažovateľky v deklarovanej výške, preto aj v prípade započítania mimoriadnych splátok sťažovateľky by tieto postačovali na úhradu splátok len približne na dva roky, avšak nepokryli by dlh v takom rozsahu, ktorý by postačoval na to, aby sa sťažovateľka nedostala do omeškania viac ako 30 dní po lehote splatnosti. Prebiehajúci spor o určenie trvania úverového zmluvného vzťahu nemá podľa krajského súdu podstatnejší vplyv, čo sa týka tvrdenia sťažovateľky o neexistencii pohľadávky navrhovateľky. Nestotožnil sa ani s námietkou nepreukázania splatnosti a výšky pohľadávky s tým, že v konkurznom konaní nie je možné vykonávať dokazovanie, či pohľadávka veriteľa skutočne existuje, a že nie je sporná. K námietke odňatia možnosti konať pred súdom krajský súd uviedol, že všetky rozhodnutia Daňového úradu Zvolen boli sťažovateľke doručené, musela mať vedomosť o všetkých pohľadávkach tohto subjektu bez toho, aby o tom musela byť opätovne informovaná súdom.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 55/2014 z 27. novembra 2014 bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté ako neprípustné s poukazom na ustanovenie § 198 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“), podľa ktorého proti uzneseniu vydanému v konaní podľa zákona o konkurze nie je dovolanie, ale ani mimoriadne dovolanie prípustné. Najvyšší súd teda dovolanie odmietol bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou uznesenia krajského súdu. Odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu, ktoré má len pár riadkov, je nedostatočné a nepresvedčivé, čím takisto došlo k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivý súdny proces.

Sťažovateľka napokon uviedla, že právo byť oboznámený so všetkými dôkazmi a právo vyjadriť sa k nim je základným procesným právom účastníka konania, pričom nie je podstatné, či účastník konania mohol mať alebo mal mať o takomto dôkaze vedomosť. Vykonaním dokazovania bez vedomia sťažovateľky došlo k situácii, že okresný súd akceptoval niektoré tvrdenia navrhovateľky ako nesporné, čím nezistil úplne a správne skutkový stav.

V rámci prebiehajúceho konkurzného konania uznesením okresného súdu sp. zn. 1 K 76/2013 z 22. októbra 2014 bol správcovi konkurznej podstaty udelený záväzný pokyn na speňaženie majetku sťažovateľky. Realizáciou toho pokynu dôjde k nezvratným dôsledkom.

Keďže uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľke doručené 11. februára 2015, podľa názoru sťažovateľky treba považovať sťažnosť za včas podanú.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva spoločnosti TARQUS s.r.o.(...) garantované čl. 20 ods. 1/, 5/, čl. 46 ods. 1/, v čl. 47 ods. 3/ a čl. 48 ods.2/ Ústavy SR v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Okresného súdu

v Banskej Bystrici zo dňa 23.5.2014, č. k. 1K 76/2013-226, postupom a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 14.8.2014, č. k. 43CoKR/26/2014 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27.11.2014, č. k. 5 Obdo 55/2014, porušené boli.

2. Ústavný súd zrušuje uznesenie Okresného súdu v Banskej Bystrici zo dňa 23.5.2014, č. k. 1K 76/2013-226, uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 14.8.2014, č. k. 43CoKR/26/2014 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27.11.2014, č. k. 5 Obdo 55/2014 a vec vracia prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

3. Spoločnosti TARQUS s. r. o. Zvolen priznáva úhradu trov právneho zastupovania vo výške 355,74 €, ktoré sú Okresný súd v Banskej Bystrici, Krajský súd v Banskej Bystrici a Najvyšší súd SR povinní spoločne a nerozdielne uhradiť sťažovateľovi v lehote 2 mesiacov odo dňa právoplatnosti nálezu.

4. Spoločnosti TARQUS s.r.o. Zvolen priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 1.500,- €, ktoré sú Okresný súd v Banskej Bystrici, Krajský súd v Banskej Bystrici a Najvyšší súd SR povinní spoločne nerozdielne uhradiť sťažovateľovi v lehote 2 mesiacov odo dňa právoplatnosti nálezu.“

Napokon sťažovateľka žiada, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť uznesenia okresného súdu č. k. 1 K 76/2013-226 z 23. mája 2014 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 43 CoKR 26/2014 zo 14. augusta 2014 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 55/2014 z 27. novembra 2014, a to až do rozhodnutia vo veci samej.

II.

Z uznesenia okresného súdu č. k. 1 K 76/2013-226 z 23. mája 2014 vyplýva, že ním bol vyhlásený konkurz na majetok sťažovateľky, pričom do funkcie správcu konkurznej podstaty bola ustanovená [REDAKOVANÉ]. Zároveň boli veritelia vyzvaní prihlásiť svoje pohľadávky v lehote 45 dní od vyhlásenia konkurzu.

Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 43 CoKR 26/2014 zo 14. augusta 2014 vyplýva, že ním bolo potvrdené rozhodnutie (správne má byť uznesenie) okresného súdu č. k. 1 K 76/2013-226 z 23. mája 2014.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 55/2014 z 27. novembra 2014 vyplýva, že ním bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu č. k. 43 CoKR 26/2014-337 zo 14. augusta 2014. Podľa názoru najvyššieho súdu dovolanie treba považovať za neprípustné. Dovolaním totiž možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku). Podľa ustanovenia § 196 zákona o konkurze na začatie konkurzného konania, na konkurzné konanie, na začatie reštrukturalizačného konania, na reštrukturalizačné konanie a na konanie o oddlžení sa primerane použijú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, ak zákon o konkurze neustanovuje inak. Podľa ustanovenia § 198 ods. 1 druhej vety zákona o konkurze dovolanie ani mimoriadne dovolanie proti uzneseniu vydanému v konaní podľa zákona o konkurze nie je prípustné. Dovolaním napadnuté uznesenie krajského súdu bolo vydané v konkurznom konaní podľa § 19 zákona o konkurze, a preto podľa ustanovenia § 19 ods. 1 zákona o konkurze nie je proti nemu prípustný mimoriadny opravný prostriedok. Preto bolo dovolanie ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku odmietnuté bez toho, aby sa najvyšší súd zaoberal vecnou správnosťou uznesenia krajského súdu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažnosť v časti, ktorá smeruje proti postupu okresného súdu a jeho uzneseniu č. k. 1 K 76/2013-226 z 23. mája 2014 v spojení s postupom a uznesením krajského súdu pod sp. zn. 43 CoKR 26/2014 zo 14. augusta 2014 treba považovať za oneskorene podanú.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Ústavnému súdu nie je známe, kedy presne nadobudlo uznesenie krajského súdu sp. zn. 43 CoKR 26/2014 zo 14. augusta 2014 právoplatnosť, avšak rozhodne sa tak muselo stať ešte pred 27. novembrom 2014, kedy najvyšší súd svojím uznesením sp. zn. 5 Obdo 55/2014 odmietol dovolanie proti uzneseniu krajského súdu. Najvyšší súd by totiž nemohol preskúmať v dovolacom konaní neprávoplatné uznesenie krajského súdu. Vzhľadom na uvedené sťažnosť odovzdaná na poštovú prepravu 31. marca 2015 bola podaná dávno po uplynutí zákonnej dvojmesačnej lehoty.

Treba tiež dodať, že v danom prípade podanie dovolania nemohlo spôsobiť odklad začatia plynutia lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu do momentu doručenia dovolacieho rozhodnutia najvyššieho súdu, keďže dovolanie bolo v danom prípade explicitne vylúčené ustanovením § 198 ods. 1 druhej vety zákona o konkurze. Bolo teda od prvého okamihu celkom nepochybné, že ide o neprípustné dovolanie.

Sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu najvyššieho súdu a jeho uzneseniu sp. zn. 5 Obdo 55/2014 z 27. novembra 2014 treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by

bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Najvyšší súd s poukazom na ustanovenie § 198 ods. 1 druhej vety zákona o konkurze dospel k názoru, že proti uzneseniu vydanému v konaní podľa zákona o konkurze nie je dovolanie, ale ani mimoriadne dovolanie prípustné. Sťažovateľka uvedený právny záver najvyššieho súdu nijako konkrétne nespochybňuje, no napriek tomu najvyššiemu súdu vytýka, že sa vecne nezaoberal jej námietkami uvedenými v dovolaní.

Podľa názoru ústavného súdu treba stanovisko najvyššieho súdu považovať za dostatočné a presvedčivé. Samotná skutočnosť, že sťažovateľka má na vec iný názor, neznamená bez ďalšieho porušenie označených práv. Najvyšší súd v prípade neprípustnosti dovolania nemal dôvod vecne sa vysporiadať s dovolacími námietkami.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2015